

Gazeta Gdańska

„Gazeta Gdańska” wychodzi codziennie z wyjątkiem niedziel i świąt katolickich. — Przedpłać kwartał na pocztę 4,05 mk., z odnośnikiem do domu przez listowego 4,95 mk. — Adres „Gazeta Gdańska” — Danzig, Postfach 188.

WAZNE DLA NADAJĄCYCH OGŁOSZENIA!
Gazeta wychodzi zawsze w południe.
Kto chce zamieścić w niej ogłoszenie, nadaj je winien najpóźniej dnia poprzedniego do godziny 1-szej w południe.

Ogłoszenia przyjmuje się po 60 fen. za jedną linijkę wiersz petytowy.
Redakcja i ekspedycja: Grobla Przedmiejska 44 (Vorstädtischer Graben 49).
Telefon 1701. Telefon 1702.

NIECH BĘDZIE POCHWALONY JEZUS CHRYSTUS!

Rok XXX.

Gdańsk na niedzielę dnia 21-go marca 1920.

Nr. 69.

Ratujmy Śląsk!

Składajmy ofiary na rzecz Komitetu Obrony Śląska przy Radzie Narodowej w Poznaniu (biuro ul. św. Marcina 40, pokój 16) lub do Banku Związku Spółek Zarobkowych (konto Komitetu) i redakcji pism polskich.

Spisok monarchistyczny z Gdańska

„Das freie Volk” z dnia 18 marca pisze pod tytułem: „Przeciwrewolucja w Wolnym Mieście Gdańsku”, co następuje:

Ze względu na ostatnie zajścia w Niemczech, które nie pozostają bez wpływu na normalny przebieg wypadków w Wolnym Mieście Gdańsku, zapytujemy pana nadkomisarza Towera, który jest odpowiedzialnym za spokój i porządek w Wolnym Mieście Gdańsku:

Czy wiadomo mu:

1. że obecny sekretarz dawniejszego prezesa rejencji Förstera, podpułkownik Stapff, dawniejszy szef 10-tej armji Falkenhayna, oraz szef sztabu 17-go korpusu armji, jest znanym monarchistą?

2. Jeśli to jest wiadomem panu nadkomisarzowi — a powinno mu to być znanem — jak wyjaśni obecność tego pana w Gdańsku?

3. Czy pan nadkomisarz nie widzi, że straż bezpieczeństwa, którą utworzył major Wagner, może stanowić początek armji monarchistycznej?

Posiada ona miotacze ognia i min, oraz aparaty lotnicze i wojskowe biuro wywiadowcze.

4. Czy panu nadkomisarzowi jest wiadomo, że major Wagner jest dawniejszym oficerem sztabu jeneralnego 17-go korpusu armji i znanym oficerem żelaznej dywizji osławionej armji v. Goltza?

5. Czy panu Towerowi jest wiadomo, że w Gdańsku znajduje się poczta przy pomocy gołębi, „celem przenoszenia wiadomości z Niemiec i do Niemiec”? — i że członkowie straży bezpieczeństwa otwarcie mówią, że „Anglicy byli tak naiwni i zostawili nam materiał wojenny w ręku, aby danej chwili pozostawić przewagę monarchistom w Gdańsku.”

Co zamysła pan nadkomisarz przeciw temu uczynić?

Materiał co do tego mamy do dyspozycji.

Przegląd polityczny.

Delegaci sowjeccy a Anglja.

„Echo de Paris” donosi, że delegaci sowjeccy, którzy mieli z Libawy odpłynąć do Anglii, wstrzymali swój wyjazd wobec tego, że Anglja zawarunkowała prawo przyjazdu do Londynu paru z pośród członków delegacji.

Nie wymieniają nazwisk tych, których przyjęcia odmówiła Anglja, ale powszechnie sądzą, jak pisze „Kur. Pol.”, że w ich liczbie jest Cziczewin — komisarz ludowy dla spraw zagranicznych, którego w 1917 roku Anglja usunęła ze swych granic.

Anglicy o Niemczech.

W „Manchester Guardian” z dnia 8 b. m. czytamy: „Niemcy poza klasą robotniczą — są w pełnej reakcji, dzięki tolerancji Noskego, która uczyniła z armji bezmyślny instrument monarchizmu i reakcji. Dalej zwraca uwagę organ angielskiej lewicy na fakt, który słusznie uważa za bardzo dziwny, jak zajścia w hotelu „Adlon”: „Zeszłej soboty w Berlinie maszerował przez Wilhelmstr. i Unter den Linden oddział Reichswehry, przechodząc koło rządowych gmachów, śpiewał głośno: Heil dir im Siegerkranz.”

Konsulat polski w Kolonii.

PAT. W Kolonii otwarto dnia 1-go marca br. konsulat Rzeczypospolitej polskiej na Nadrenję,

okupowaną przez państwa sprzymierzone. Kierownikiem konsulatu mianowany został wicekonsul Heliodor Stark.

Dozór nad byłym cesarzem.

PAT. Rząd holenderski wysłał 30 żandarmów do siedziby byłego cesarza Wilhelma w Amerongen. Nad byłym cesarzem i byłym następcą tronu rozciągnięto najściślejszy dozór.

Echa „rewolucji” w Amerongen.

PAT. Radio stacji pozn. „Matin” donosi z Hagi, że na zamku w Amerongen ostatnie wypadki wywołały wielkie poruszenie. Od wczoraj zauważyć tam można nieustanny ruch samochodów. Także były następca tronu niemieckiego jest niezwykle czynnym.

Foch działa.

PAT. Według doniesienia dzienników paryskich, marszałek Foch odjechał do Moguncji i postawił nadreńskie wojska okupacyjne na stopie wojennej.

Stanowisko Anglii.

PAT. Prasa angielska stoi na stanowisku, że rząd londyński tak długo nie będzie zainteresowany wypadkami belgijskimi, dopóki rząd berliński wypełniać będzie traktat pokojowy i dopóki dynastia Hohenzollernów nie powróci do Niemiec.

Wpływ na giełdzie.

PAT. Na giełdzie ljońskiej i paryskiej zupełnie nie uznają marki niemieckiej. W Genewie nie dokonują się również żadne operacje finansowe w walucie niemieckiej.

Plebiscyt w Szlezewiku.

PAT. Biuro Wolffa donosi: Dotychczasowy wynik głosowania w drugiej strefie szlezwickiego obwodu plebiscytowego jest następujący: W okręgu miejskim Flensburga głosowało 27 058 na rzecz Niemiec i 8934 na rzecz Danji; w okręgu wiejskim 6751 na rzecz Niemiec i 1421 na rzecz Danji; w okręgu Tondera 16 631 na rzecz Niemiec i 2306 na rzecz Danji; w okręgu Husum 643 na rzecz Niemiec i 75 na rzecz Danji.

PAT. (Havas). Wyniki plebiscytu w pierwszych 20 okręgach drugiej strefy plebiscytowej w Szlezewiku są dla Danji pomyślne.

Na ziemiach plebiscytowych.

Pisma stołeczne podają następujące depesze z Olsztyna:

W ostatnich tygodniach rozeszły się głuche pogłoski, iż Niemcy przygotowują się do wyrznięcia Anglików i Polaków, przyczem wybitną rolę miałaby odegrać pozostawiona przez Niemców na obszarze plebiscytowym „Sicherheitspolizei”, uzbrojona po wojskowemu, zaopatrzona nawet w armaty i posiadająca także oddziały lotnicze.

Pogłoskom tym pewnego prawdopodobieństwa nadaje wydany w dniu 21 lutego b. r. przez prezydium regencji olsztyńskiej „Sicherheitsgruppe” oddział B, rozkaz dzienny nr. 82.

Pierwszy ustęp tego rozkazu brzmi:

„Oddziały, eskadry lotnicze i stacje rozdzielcze mają oddać do wyostrzenia wszystką posiadaną broń ręczną, bagnety i szable.

O wykonaniu rozkazu należy donieść komendzie grupy B do dnia 20 marca.

Czwarty ustęp opiewa:

„Oddziały doniosą niezwłocznie o zapotrzebowaniu rzemieni do karabinów”.

Piąty ustęp opiewa:

„Do dnia 20 marca należy donieść, czy wszystkie jaszczyki i traktory zostały przemalowane na kolor szaro-polowy”.

„Farbę należy kupić”.

Rozkaz ten podpisali: W zastępstwie Oldenburg. Za zgodność Jacobsohn.

Sprawy polskie.

Opieka nad Górnolazakami.

Polski Komisarjat Plebiscytowy dla Górnego Śląska przeniósł swoją siedzibę do Bytomia i zwinął ekspozyturę poznańską Komisarjatu Rad Lu-

dowych na Śląsku; opieka nad Górnolazakami, znajdującymi się na terenie działalności Ministerstwa b. dzielnic pruskiej oraz pośrednictwo wobec tego Ministerstwa i władz mu podległych przesłała na Komitet Obrony Górnego Śląska w Poznaniu, w osobach p. dr. Ludwika Mycielskiego z Gałowa i pp. Mieczysława Korzeniewskiego i Wincentego Zentkellera z Poznania.

Aresztowanie znanej działaczki polskiej na Orawie.

Biuro prasowe komitetu plebiscytowego spiskoo-rawskiego donosi: Władze czeskie aresztowały dnia 5 bm. Józefę Machajównę w Jablonce na Orawie. Jest to zemsta Czechów za zorganizowanie przez tę działaczkę wielkiego wiece podczas przejazdu podkomisji koalicyjnej przez Orawę, na którym to wiece ludność z zapalem oświadczyła się wobec wysłanników międzynarodowej komisji za Polską. Aby aresztowaniu nadać pozory sprawy politycznej, Czesi podali aresztowanie jako powód uwięzienia rzekome przekroczenie granicy bez legalnego paszportu, oraz podłożenie do Polski bez pozwolenia władz czeskich.

Losy Spiża i Orawy.

Biuro prasowe Komitetu plebiscytowego spiskoo-rawskiego komunikuje:

„Gazeta Podhalańska” na podstawie licznych skarg ludności spiskiej i orawskiej pisze: Podczas gdy wszystkie obszary plebiscytowe zostały obsadzone przez wojska koalicyjne, jedynie Spiż i Orawa pozostają wyłącznie pod okupacją czeską. Ludność wobec tego ujawnia zrozumięte wzburzenie i z trudnością tylko daje się powstrzymać od energiczniejszych wystąpień. Nie ulega wątpliwości, że karność i posłuszeństwo wśród ludności, okazywane dotychczas wobec ludzi, poważnie oceniających sytuację, ustana, gdy ludność straci cierpliwość. Traci ona bowiem wiarę w możliwość plebiscytowego rozstrzygnięcia i sprawiedliwość komisji plebiscytowej, będąc ciągle narażoną na gwałty czeskie. Czesi nie zmienili swego postępowania, uprawiają oni terror, przeprowadzają aresztowania, a zwłaszcza żandarmeryja. Czesi wprost oświadczyli, że nie ustąpią, względnie w razie konieczności ustąpienia pozostawia przebranych żołnierzy i żandarmeryję. Ludność domaga się bezwarunkowego wycofania wojsk czeskich, żandarmeryi i urzędników.

Pertraktacje z Rumunją.

PAT. „Kurjer Warszawski” donosi: Mimo zmiany rządu w Rumunji pertraktacje rządu polskiego z delegacją rumuńską w sprawie pokoju toczą się w dalszym ciągu.

Wybory na Pomorzu.

„Kurjer Warszawski” dowiaduje się, że stronnictwo robotników chrześcijańskich na Pomorzu stawia jako kandydata na posła do sejmu Jenerała Hallera, z którego nazwiskiem łączy się historyczny fakt objęcia z powrotem Pomorza przez Polskę i który położył dla tej dzielnic wielkie zasługi.

Wiadomości potoczne.

KALENDARZ na niedzielę, 21 marca 1920.

Benedykta.

Słońca wschód o g. 6 03, zach. o g. 6 13.

Księżycy wschód o g. 6 06, zach. o g. 7 54.

— Zwracamy uwagę na ogłoszenie dyrektora tutejszej niemieckiej biblioteki miejskiej, w którym podaje godziny otwarcia pokoju do czytania i biblioteki.

Według doniesienia krajowego urzędu pocztowego dla obwodu Berlina jest tamże wielki brak państwowo egzaminowanych pielęgniarek i pielęgniarych. Pożądane jest zatem zgłoszenie się tych, które zgłoszenia wysłać należy pod następującym adresem: Arbeitsnachweis der Stadt Berlin, Abteilung für Krankenpflege, Massage, und Badepersonal, Berlin, Oranienburgerstr. 54-56.

— W dzisiejszym numerze gazety ogłoszone są znów środki żywności, które wydane zostaną w sobotę i w ciągu przyszłego tygodnia.

— Na tutejszą ochronę zebrano dalsze datki:
Za staraniem p. Sucheckiej z Wrzeszcza 235 mk.
" " p. Tupelowej z Kiełpina 150 "
" " p. Królikowskiej z Wrzeszcza 100 "
" " p. Bruskiej z Wrzeszcza 20 "
N. N. złożyła 20 "

Razem: 525 "

Wrzeszcz, dnia 19 marca 1920.

Fr. Ornass, skarbnik.

— Następne zebranie Rady miejskiej odbędzie się we wtorek, dnia 23 bm., o godz. 4 po poł.

— Prace chemiczne, wykonywane dotąd przez urząd dla badania środków żywnościowych, przy izbie rolniczej dla Prus Zachodnich, powierzone zostały oddatę urzędowi dla badań chemicznych miasta Gdańska.

— Ostrożność przy obcinaniu marek żywnościowych. Mnożą się skargi, że przy zakupie i przedłożeniu głównych kart żywnościowych, handlarze ucinają fałszywe marki, lub też za wiele ich. Wobec tego zwraca się uwagę, aby przy ucinaniu marek uważać na to, aby nie ucinąć fałszywych i więcej jak się należy, również po otrzymaniu z powrotem karty sprawdzić zaraz, czy odcięto należyte marki, ponieważ urząd żywnościowy nie udziela innych marek za zaginione marki.

— Zakazany wywóz drzewa. Ponieważ wywóz wszelkich towarów z Wolnego Miasta Gdańska jest zakazany, nie wolno też wywozić drzewa z lasów miejskich do Polski. Dotyczy to także tego drzewa, które zakupione było przez poddańskich polskich przed wydaniem zakazu wywozu. Bez zezwolenia stowarzyszenia dla handlu zewnętrznego nie wolno drzewa wywozić. W razie przekroczenia zakazu zostanie drzewo zabrane bez wynagrodzenia szkody.

— Prezydent policji wydał następujące rozporządzenie: Dla mieszkańców Wolnego Miasta Gdańska uregulowaną została obecnie sprawa paszportów, jak następuje: 1) Do podróży do Niemiec i Wschodnich Prus potrzebne są paszporty. Ponieważ z powodów technicznych nie mogą urzędy wystawiać od razu potrzebnej ilości paszportów, wystawiane zostają tymczasowe wykazy podróże z fotografią w miejsce paszportów. Wykazy te otrzymać można w prezydium policyjnym, pokój 41, w czasie od 9 do 2 przed południem. Dawniej wystawione wykazy z fotografią używane mogą zostać również w miejsce paszportów. 2) Przy krótkich podróżach, do najbliższych obwodów pogranicznych Polski wystarczają zwyczajne wykazy osobiste bez fotografii. Wykazy te wystawiają teraz miarodajne rewiry policyjne. 3) Do dalszych podróży w głąb Polski potrzebny jest dawniejszy wykaz z fotografią, który dostać można również w prezydium policji, pokój nr. 41.

— Na fundusz „Ratujcie Dzieci“ od konsula Antoniego Wiatraka ku uczczeniu pamięci żony Jego, Józefy, 200 marek odebrałem, co niniejszem potwierdzam. Wybicki.

— Wręconą mi przez p. Juliana Króla sumę 2834 mar. niem. i 2464.50 mar. pol., zebrane przez Zjednoczenie Polskich Kupców w Gdańsku na cele Warmji oddałam p. hr. Sierakowskiej i niniejszem kwituję. — Z serdecznym Bóg zapłać! Wybicki.

— Bacność! Prosimy wszystkich Rodaków z Gdańska, Sopotu, Oliwy i reszty W. M. Gdańska, których dzieci uczęszczają lub mają uczęszczać do gimnazjum lub wyższej szkoły żeńskiej, przybyć w poniedziałek, dnia 22 b. m. o godz. 4-jej na zebranie na sali „Kaiserhof“, ul. św. Ducha w celu omówienia sprawy nauki polskiej w wyż-

Wielki wiec polski

ku uczczeniu

Naczelnika Józefa Piłsudskiego

odbędzie się

w czwartek, dnia 25 marca, o godz. 7 wieczorem na sali Domu św. Józefa.

Kto pragnie dowiedzieć się szczegółów z życia Naczelnika Państwa i poznać całe jego znaczenie dla narodu polskiego, niechaj przybędzie.

KOMITET

Daru Narodowego dla Józefa Piłsudskiego na Wolne Miasto Gdańsk.

szych uczelniach. Kto nie może stanać, niech poda swój adres i imię i wiek dziecka, również szkołę i klasę, do której dziecko chodzi i to pod adresem: Lniski, Gdańsk, Jopengasse 48.

KOMISJA WIECOWA RADY NACZELNEJ. Lniski, prezes.

Wejherowo. Sekretariat Zjed. Zawod. Pol. na powiat Wejherowski i Pucki znajduje się w Wejherowie, ul. Petkowska nr. 6.

Wolsztyn. W okolicy naszej walczą się żydzi z Kongresówkami i chcą wykupować gospodarstwa, podsuwając katolików, których potem zaciągają w kapitalistyczną niewolę żydowską. Płacą każdą cenę. Rozpytują się o jaja, masło, drób, wogóle o wszystko, coby wywieźć można i sprzedają po cenach paskarskich. Po składach wykupują materje. Brudne to i obdarte żydostwo roznosi zarazy rozmaitego rodzaju, zawszawia gospody. Każdy obdartus i brudas żydowski ma w zanadrzu setki tysięcy marek. Gdyby nie to, mielibyśmy już może tyfus, parchy i inne epidemie.

Jadąc z Gniezna do domu, nasłuchiwałem się w drodze takich samych opowiadań o żydach, jak się to w naszej okolicy widzi. Jeden z gospodarzy twierdził, że żydzi mają zaparszywione pieniądze papierowe. Pewna rodzina na wsi zaraziła się przez papierki żydowskie parchami. Dlatego trzeba zachować ostrożność. Najlepiej z zawszawionem i zaparszywonem żydostwem nie uprawiać żadnego handlu. Zandarmerja i policja nasza tu nie wystarczą. Każdy z nas powinien być policjantem, gdy chodzi o zdrowie ogółu. Inaczej ani się nie spostrzeżemy, jak się poczną szerzyć tyfus, cholera, parchy i tym podobne inne choroby.

Olsztyn. Na Warmji i Mazurach mimo, że tam ma rządzić Komisja plebiscytowa angielska i mimo, że urzędnicy pruscy otrzymali wskazówki, że mają przestrzegać równouprawnienie między ludnością polską i niemiecką, dzieje się niemal wszystko po staremu, zaszły wypadki, że urzędnicy sobie wprost lekcewżyli postanowienie i obecność Komisji plebiscytowej. Komisja za mało ma wojska, za mało swych urzędników i wszystkiego dopatrzyć jest jej niemożliwem, przeto musi ludność polska sama jej dopomóc i będzie lepiej, gdy o wszystkich nadużyciach, gwałtach i ucisku ze strony Niemców naszemu Konsulowi jeneralnemu w Olsztynie doniesie. Na leży jednakowoż donosić tylko o zajściach rzeczywistych z podaniem świadków i dowodów, opisane bardzo krótko, bo ma się tu do czynienia z ludźmi doświadczonymi, którzy to, co uczynić potrzeba, mając fakta i dowody w rękę, sami wiedzą.

dał dzień Mój: i oglądał i weselił się. Rzekli tedy żydowie do Niego: pięćdziesiąt lat jeszcze nie masz, a Abrahamaś widział? Rzekł im Jezus: Zaprawdę, zaprawdę mówię wam, pierwej, niż Abraham się stał, Jam jest. Porwali tedy kamienie, aby Nań ciskali, lecz Jezus zataił się i wyszedł z kościoła.

ROZMYŚLANIE.

„Jeszcze mały czas jestem z wami: a idę do Tego, który mię posłał.“ (Jan 7, 33).

Czemuż się tak trwożysz na samo wspomnienie o śmierci? Zapewne, że grzechy te trwożą sprawiają, ale wspomni na zadośćuczynienie i zasługi Jezusa Chrystusa, a one obudzą w twym sercu nadzieję, że Go znajdziesz dla siebie miłośnym. Wprawdzie grzechy twe są wielkie, co do ciężkości i liczby, ale mają swe granice, cena zaś zasług Chrystusowych jest nieskończona i nieograniczona i choćby twe grzechy były największe, uleczy je Krew Jezusa Chrystusa. Wiśnieniem sprawiedliwości Boskiej dziesięć tysięcy talentów, i nie jestem w możności wypłacić tej sumy, mam jednak skarb niewyczerpany we Krwi Zbawiciela mego, i z tego skarbu wypłacić się mogę; owszem, więcej Bogu oddaję, aniżeli Mu jestem winien, gdy Mu długi moje wypłacam. Najdroższą Krwią Jezusa Chrystusa, a tak nie mam obawy z powodu mych sprzonych grzechów, gdy Boga przepraszać będę przez Krew Jego Syna; a cóż mi odmówić może, jeżeli Syna Swego

Oświadczenie.

Gazeta podała czasu swego rezolucję ze Zjazdu Dzielnicowego Narodowego Stronnictwa Robotników, który się odbył w Grudziądzu dnia 22 lutebo br.

Nr. 1 tej rezolucji opiewa, że dnia 16 lutego władze administracyjne zaaresztowały w Rynku, pow. lubawski, zarząd filji Zjedn. Zaw. Pol.

Zbadałem sprawę i podaję do wiadomości, że starosta lubawski, zatem lokalna władza administracyjna o aresztowaniu dowiedział się dopiero znacznie później po fakcie dokonanym. Władza administracyjna na bieg spraw podobnych jest bez wpływu. Jeżeli lokalne, czy to policyjne czy wojskowe organa dla utrzymania porządku i spokoju w kraju uważają za właściwe kogokolwiek przyaresztować, powinien właściwy sędzia śledczy w przeciągu 24 godzin przytrzymanych przesłuchać i stwierdzić, czy zachodzi podejrzenie czynu karygodnego. Jeżeli sędzia przyaresztowania nie zniesie lub potwierdzi, to ani władza cywilna, ani wojskowa na to wpływu wywierać nie ma prawa, ponieważ sądy są w wyrokach swoich niezależne.

Wojewoda Pomorski.

w z.: Tempaki.

Wiadomości telegraficzne.

Komunikat Sztabu Jeneralnego W. P. z d. 18 III.

Warszawa, 18 III. P. A. T. Na odcinku polskim świeżo przybyłe siły nieprzyjacielskie przeszły do ponownych ataków, skierowanych na odcinek Szakittki—Jakiska. Po zaciętych walkach, które trwały przez dzień cały d. 17 bm. Szakittki są w naszym ręku. Wieś Jakiska została spalona ogniem ciężkiej artylerji bolszewickiej.

Pod Olewskiem zaatakował nieprzyjaciół ogniem ciężkiej artylerji i przy pomocy dwóch pociągów pancernych nasze pozycje. Oddziały nasze jednak odparły atak i przeszły do przeciwnego ataku. Zdobyliśmy jeden pociąg, 6 zupełnie do brych wagonów pancernych, 4 działa, 7 karabinów maszynowych.

Nieprzyjaciół ponowił ataki od strony Rudni—Radowskiej, został jednakże ze znacznymi stratami odrzucony.

Na odcinku Jenilino nieprzyjaciół, gromadzący tu od dłuższego czasu znaczne siły, przechodzi miejscami do walki zaczepnej.

Celem odparcia zbierających się na odcinku Gałuzińce—Wołkowińce sił nieprzyjacielskich, który w ostatnich dniach kilkakrotnie atakował nasze pozycje, został przez nas przeprowadzony wypad w tym rejonie. Po zaciętych walkach zniszczony został przez nas nieprzyjacielski pociąg pancerny, wzięliśmy kilkudziesięciu jeńców, zdobyliśmy dwa działa, 30 karabinów maszynowych, kancelarję nowoprzybyłej ze Wschodu 45-tej dywizji bolszewickiej i wiele materiału wojennego. — Pierwszy zastępca Szefa Szt. Jen.

Kuliński, pułkownik.

Giełda warszawska z dn. 18 III.

Warszawa, 18 III. P. A. T. — Ruble carskie (100) — 199.50—198.

Ruble carskie (500) — 197—201.

Ruble dumskie (1000) — 57.50—53. 50—52.25.

Ruble dumskie (250) — 45.75.

Franki francuskie — 12.75—12.90.

Dolary Stanów Zjedn. — 159.25—161—160.

Leje rumuńskie — 2.45—2.50.

Za okazaniem:

Berlin — 192—199, 50—199.

Rozmyślanie niedzielne.

NA PIĄTĄ NIEDZIELĘ POSTU.

EWANGELJA św. Jana r. 8, w. 46—59.

Onego czasu rzekł Jezus do żydów: Kto z was dowiedzie na mnie grzechu? Jeśli prawdę mówię, czemu mi nie wierzycie? Kto z Boga jest, słów Bożych słucha. Dlatego wy nie słuchacie, bo nie jesteście z Boga. Odpowiedzieli tedy żydowie i rzekli Mu: Izali my nie dobrze mówimy, że Ty jest Samarytanin i czarta masz? Odpowiedział Jezus: Ja czarta nie mam, ale czczę Ojca, a wyście Mnie nie uczcili. Jać nie szukam chwały Swej: jest, który szuka i sadzi. Zaprawdę, zaprawdę mówię wam: jeśli kto zachowa moje słowa, śmierci nie ogląda na wieki. Rzekli tedy żydowie: Terazżeśmy poznali, że czarta masz. Abraham umarł i prorocy, a Ty powiadasz: Jeśli kto strzegł mowy Mojej, nie skosztuje śmierci na wieki. Izali Ty jest większy nad ojca naszego Abrahama, który umarł? I prorocy pomarli. Czemuż się Sam czynisz? Odpowiedział Jezus: Jeśli się Ja Sam chwale, chwała Moja nie jest. Jest Ojciec Mój, który Mnie uwielbia, którego wy powiadacie, iż jest Bogiem waszym. A nie poznaliście Go; ale Ja Go znam. A jeśli Ja rzekł, że Go nie znam, będę podobnym wam kłamcy. Ale Go znam, i mowy Jego strzegę. Abraham Ojciec wasz z radością żądał, aby oglą-

jednorodzonego wydał na śmierć za moje zbawienie?

Czemuż się mam lękać śmierci? Prawda, że powodem bojaźni jest sprawiedliwy sąd Boski, lecz miłosierdzie Jego uspokaja mą bojaźń. Wiem dobrze, że Bóg jest sprawiedliwym, ale i o tem wiem, że jest miłosiernym, więc jeżeli się obawiam Jego sprawiedliwości, uspokaja tę bojaźń miłosierdzie Boże i owszem większa powinna być we mnie ufność, aniżeli bojaźń, bo mnie sam Pan Bóg upewnia o Swem miłosierdziu: „Miłuje miłosierdzie i sąd: miłosierdzia Pańskiego pełna jest ziemia“. (Ps. 32, 5). Cóż Pana Boga skłania do tego, aby tak łaskawie postąpił z grzesznikiem? Jego własna dobroć i miłosierdzie, bo większe jest Jego miłosierdzie, aniżeli złość i niewdzięczność nasza i skłonniejszy jest Pan Bóg do miłosierdzia, niż do sprawiedliwości. Te dwie własności Boskie to jest sprawiedliwość i miłosierdzie mają swe czasy, których Bóg używa. Dopóki żyjemy na świecie, jesteśmy w królestwie miłosierdzia Bożego, zaś po śmierci królestwu sprawiedliwości Bożej. Jeżeli teraz w życiu doczesnem uciekamy się do miłosierdzia Bożego i ufność w niem zakładamy, byle tylko nie zbyt, nie potrzeba nam się lękać sprawiedliwości w życiu przyszłym. Gdybym znalazł kapłana świętego a zarazem swego przyjaciela na ziemi i powierzył mu w ręce moje zbawienie, czułbym się bezpiecznym, a któż może być większym moim przyjacielem,

kto mnie więcej ukochał nad Jezusa mego, który Krwi i życia dla mnie nie żałował? więc gdy moje zbawienie złożyłem w ręce najmiłosierniejszego Zbawiciela, od którego me zbawienie zawisło, czyniłbym Mu krzywdę, gdybym się lekał śmierci z powodu mych grzechów.

Dlaczegoż mam się lekać śmierci? Prawda, że w ową straszną godzinę śmierci wielka liczba nieprzyjaciół przeciwko mnie wystąpi, potrzeba się spotkać z wielką liczbą czartów, którzy swe szczęście w tem zakładają, aby mnie widzieli w liczbie potępionych, lecz choćby ich złość i zawziętość była najgorsza, to mam obronę w Matce Najświętszej. Jej potęga i dobroć oddali wszelkie najazdy nieprzyjaciół meej duszy, w Jej litościwemu Sercu znajduję bezpieczną ucieczkę, gdy Najświętsza Maryja Panna będzie przy mnie, nie uleknę się wszystkich duchów piekielnych, na Jej Imię wszyscy czarci drżeć muszą — wątpić zaś o tem nie mogę, aby ta Matka miłosierdzia nie była przy mnie, bo jest Matką moją i ze wszystkich matek najlepszą. Prawda, że jestem grzesznikiem, jednak z powodu mych grzechów nie tracę nadziei, bo Ona wzięła w Swą obronę wszystkich grzeszników. Kiedy cię śmierć zatrząsać będzie, wspomnij na miłosierdzie Boże, na zasługi Jezusa Chrystusa i na obrosną Matki Bożej.

„Oto Bóg Zbawiciel mój, śmieje czynić będę, a nie zlekne się, bo mój Pan, i chwala moja Pan, i stał mi się zbawieniem“. (Izaj. 12, 2).

Zebrań Towarzystw

odbędą się:

W Gdańsku: Komitetu Wyborczego na W. M. Gdańsk w sobotę, 20 bm. o godz. 8 wieczorem u p. Czyżewskiego, Ankerschmiedegasse 6.

W Gdańsku: W niedzielę, 21 bm. o g. 5 po poł. Tow. Sw. Zity w ochronce, Poggenpuhl 11.

W Gdańsku: Filji krawców w poniedziałek, 21 bm. o g. 7 w. w lokalu p. Kwiatkowskiego przy ulicy Stolarskiej (Tischlergasse) 49.

W Oliwie: Walne Zebranie Polskiego Stronnictwa Ludowego w niedzielę, dnia 21 bm., zaraz po nabożeństwie.

Drukiem i nakładem „Gazety Gdańskiej“ Jana Kwiatkowskiego w Gdańsku. Redaktor odpowiedzialny Henryk Wieczorkiewicz w Gdańsku.

Do sprzedania!

Wille kamienice (po sprzedaży z wolnemi mieszkaniami), fabryki spichrze, dobra, majątki i karczmy. Biuro moje służy Sz. Rodakom wszelkimi informacjami.

Karol Lewandowski,

biuro handlowe

736

GDANSK, Hundegasse nr. 93 Telefon 3814. WRZESZCZ. (Langfuhr) Johannistahl nr. 6.

Posiadłość

weskiego rodzaju (703) polskie banknoty sprzedane

F. DALITZ, Nast.

w GDANŹKU, Hopfenrasse 89

KOWALA.

A. Scheib

interes spedycyjny KOSCIERZYNA-BERENT (Pomorz.) 770

Reparacje

i nowe roboty

budowane także dachów i brzozy wykonuje spiesznie i tanio

Piatkowski

architekt.

GDANSK, Altst. Graben 7/8 Telef. 8769 (Lohmeyer i Baumann)

Koperty

połącza

„Gazeta Gdańska“

Do sprzedania karczma z różnolotem do tego i morga ogrodu, elektryczne światło, nowe budynek, zezalnia z maszynami, przy granicy polskiej w pobliżu idąca Wpływ potrzeba 30000 marek **KUCH** GDANSK — STADTGEBIET S. Höfelfelderbrücke 2. 790

Poszukuje

czeladnika

młynarskiego.

Zgłoszenia do Bkspedycji Gacety Gdańskiej pod nr 789.

Kilka

WIL w Sopocie

niejszych i wiekszych zaraz to nabyc. Zgłoszenia pisemne od zybko decydujących się reflektantów przyjmują

Matuszewski,

ZOPPOT, Parkst. nr. 41 785

Wyborowe nasiona

buraków pastewnych, czerwone i żółte ekondorskie, mamuty i białe polokrowe, oraz

koniszyny

weskiego rodzaju i specjalne gatun. traw, także wszelkie nasiona warzywne i ogrodowe po cca

Pawel Nawrocki

GDANSK, S. Höfelfelderbrücke 2. 790

Szukam!

Wille, kamienice, fabryki, spichrze, dobra, majątki, karczmy, cukiernie, i pensjonaty, następnie majątki ziemskie, place w Gdyni, Pucku, z położeniem nadmorskiem

Karol Lewandowski,

biuro handlowe

736

GDANSK, Hundegasse nr. 93 Telefon 3814. WRZESZCZ. (Langfuhr) Johannistahl nr 6.

Wydzierza wię moje

kolodziejstwo połączone z budową wozów i kuźnią

w Kościerzynie, jedyne na miejscu. Urządzenie nowoczesne elektryczne. Zmasywna, rzemiosłem i drzewem od zaraz lub 1-go kwietnia rb. wolne. Zgl. uprasza się przesłać pod adres:

Francoisek Magnus, Wrzeszcz Danzig Langfuhr.

Walne zebranie

odbędzie się w lokalu bankowym w Staniszewie w poniedziałek 29-go marca 1920 o godz. 1-szej po połud.

Porządek obrad:

- 1) Sprawozdanie z roku 1919.
- 2) Przyjęcie bilansu, udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej i przyjęcie uchwał co do podziału zysku.
- 3) Wybór członków Rady Nadzorczej.
- 4) Uchwała co do § 49 prawa spółkowego. Sprawozdanie kasowe za rok 1919 jest wyłożone w lokalu kasowym.

Staniszewo, dnia 14 marca 1920.

(783)

BANK LUDOWY

Eingetragene Genossenschaft mit unbeschränkter Haftpflicht.

RADA NADZORCZA: Stromski.

Die Preise der Tageskarten zu den Vorstellungen des Danziger Stadttheaters werden für die Folge, erstmalig für die Vorstellung am 24. dieses Mts., wie folgt, festgesetzt:

Plätze	kleine	ermässigte	gewöhnl.	erhöhte	Gastplatz
Preise					
I. Rang u. Orchester-sessel	6,20 M.	10,40 M.	13,70 M.	16,00 M.	18,90 M.
I. Rang Stehplatz	4,20 M.	7,00 M.	10,00 M.	12,00 M.	13,70 M.
Speerritz	5,20 M.	8,50 M.	12,50 M.	14,50 M.	16,00 M.
Seitenloge	3,20 M.	5,80 M.	8,50 M.	9,80 M.	10,80 M.
Parterreloge	2,80 M.	3,30 M.	4,80 M.	5,80 M.	6,30 M.
Balkon	2,70 M.	4,30 M.	5,80 M.	6,80 M.	7,80 M.
II. Rang Vorderreihe	2,50 M.	3,50 M.	5,00 M.	6,00 M.	6,80 M.
„ 2. u. 3. Reihe	2,00 M.	3,00 M.	4,30 M.	5,00 M.	5,80 M.
„ Stehplatz	1,60 M.	2,50 M.	3,50 M.	4,00 M.	4,50 M.
Stehparterre	1,40 M.	2,70 M.	3,70 M.	4,00 M.	4,60 M.
Numm. Amphi	1,25 M.	1,90 M.	2,40 M.	3,00 M.	3,80 M.
Unnumm. m.	0,80 M.	1,80 M.	1,40 M.	2,70 M.	2,50 M.
Numm. Galerie	0,90 M.	1,50 M.	2,00 M.	2,40 M.	2,90 M.
Unnumm. „	0,50 M.	0,90 M.	1,40 M.	1,70 M.	2,00 M.

Die Vorverkaufsgebühren bleiben die gleichen. Der Vorverkauf beginnt am 21. d. Mts.

Danzig, den 19-ten März 1920.

(793)

Der Magistrat.

Abgabe von Lebensmitteln.

Am Sonnabend, den 20. März u. im Laufe der nächsten Woche kommen folgende Lebensmittel zur Ausgabe:

1. Am Sonnabend, den 20. März:

Auf Reichfleischkarte „Abschnitt A 100 Gr. Fleisch und Wurst (Kinderkarten halbe Menge). Ein Fünftel der Menge wird in ausländischem Scheinefleisch geliefert. (Verkaufspreis für ein Pfund 12,— M).

2. Von Montag, den 22. März:

Auf die Kartoffelkarte: Marke 8 — 3 Pfund Kartoffeln.

Auf die nichtbeliefernten Kartoffelmarken der laufenden Woche werden 250 Gramm geschälte Erbsen zum Preise von 2,40 M für das Pfund, oder ungeschälte Erbsen zum Preise von 2,60 M für das Pfund oder Bohnen zum Preise von 3,20 M für das Pfund, je nach Vorrat in den Kolonialwarenhandlungen, bei denen die Kundenanmeldung erfolgt ist, ausgegeben.

3. Von Dienstag, den 23. März:

Auf die Lebensmittelkarte:

a) 125 Gramm Grütze zum Preise von 73 Pfg., für das Pfd. Marke 7 der Danziger Lebensmittelkarte für Erwachsene und Marke 27 der Lebensmittelkarte für Erwachsene in den Nachbargemeinden.

b) 250 Gramm Reis zum Preise von 2,50 M für das Pfund: Kinderkarte Marke T in Danzig und Marke L in den Nachbargemeinden.

4. Von Mittwoch, den 24. März:

I. Auf die Lebensmittelkarte:

a) 375 Gramm ungeschälte Erbsen zum Preise von 2,60 M für das Pfund: Marke 8 und R der Danziger Lebensmittelkarten für Erwachsene und Kinder und Marken 28 und M der Lebensmittelkarten für Erwachsene und Kinder in den Nachbargemeinden.

b) 1 Dose Malzextrakt zum Preise von 2,60 M: Marke 8 der Danziger Lebensmittelkarte für Kinder, erhältlich in den nachfolgenden Geschäften:

Danzig: Bauer Joh., Brabank 15
Blank Marie, Holzraum 6
Borbe Martha, Hühnerberg 7
Brandt Johs., Gr. Schwalbeng. 15 a
Celmer R., Häckergrasse 7
Dombrowski B., Poggenpuhl 48
Friesen A., Baumgartschegasse 20
Gdanietz, Pfefferstadt 43
Grönke A., Ziegelstrasse 14
Gross Friedrich, Altst. Graben 86
Hartmann Ferdinand, Mattenbuden 7
Janke Walter, Fischmarkt 20
Jochem Ferdinand, Sandgrube 28
Knöfel Emil, Langgarten 51
Konsum-Spargenossenschaft, Tischlerg. 41
Korsching J., Kaninchenberg
Krutz Edgar, Ketterhagergasse 8
Mader Gust., Schüsseldamm 44
Pogel Otto, Weidengasse 47
Raddatz Carl, Knüppelgasse 2
Reinfand, Schiesstange 15
Schenkel A., Sandgrube 61
Wiebe Bernhard, Altst. Graben 9
Witt G., Langgarten 75
Zils A., Petersiliengasse 19.
Stadtgebiet: Reuter C., Wurstmacherg. 18
Satriep Aug., Stadtgebiet 23
Templin, Schillingsgasse 6.
St. Albrecht: Claassen E., St. Albrecht 7
Schatz Amalie, St. Albrecht 17.
Langfuhr: Fröhlich Oskar, Jäschkentalerweg 1
Gruber Hermann, Michaelsweg 3—4
Krawatzki Herm., Posadowskyweg 79
Kröling E., Hauptstrasse 134
Lehmann W., Brunshöferweg 7
Rakowski A., Hauptstrasse 77
Vossberg E., Marineweg 17.
Neufahrwasser: Kallweit M., Kirchenstr. 6
Selke Heinrich, Albrechtstrasse 11
Zuper Johs., Olivaerstrasse 79.
Schidlitz: Folchert Richard, Unterstrasse 16
Höft Wanda, Karthäuserstrasse 86
Lewandowska Cäcilie, Rektorweg 3
Pohlmann O., Karthäuserstrasse 41.
Brösen: Cohn Max, Augustastrasse 15
Wegener Herm., Danzigerstrasse 2.
Lauental: Domke J.
Heubude: Blank Otto, Heidseestrasse 33
Schmidt Martha, Wasserstrasse 8.

Die vorstehenden Kolonialwarenhandlungen erhalten die Bezugsscheine für Malzextrakt im Lebensmittelamt, Elisabethkirchengasse 3, Zimmer 17 und zwar am 20. und 22. März.

c) 250 Gramm Weizenauzugsmehl zum Preise von 90 Pfg. für das Pfund: Marken 9 und 36 K der Danziger Lebensmittelkarten für Erwachsene und Kinder in Danzig, sowie Marken 29 und 39 K der Lebensmittelkarten für Erwachsene und Kinder in den Nachbargemeinden. Das Weizenauzugsmehl ist in den Kolonialwarenhandlungen, bei denen die Anmeldung für Mühlenfabrikate erfolgt ist, erhältlich. Die Händler erhalten die Bezugsscheine in der Mehlabteilung, Elisabethkirchengasse 3, Zimmer 22 von Sonnabend an, und zwar: die Händler mit den Anfangsbuchstaben A—J am Sonnabend, K—O am Montag und P—Z am Dienstag.

II. Auf die neue Speisefettkarte:

250 Gramm Inlandsmargarine auf die Marke 1. Die Butterhändler erhalten die Bezugsscheine für Margarine am Montag, den 22-ten März in der Zeit von 8½ bis 12 ein halb Uhr in der Molkereiabteilung, Töpfergasse 33.

Die Restbestände an Marmelade und Syrup dürfen markenfrei verkauft werden.

Die Kolonialwaren-, Gross- und Kleinhandler, welche unserer Aufforderung in der Bekanntmachung vom 11. d. Mts. ihre Restbestände an Haferflocken anzugeben, bisher noch nicht entsprochen haben, wollen die Reste bis zum 22. März unserer Nahrungskartenstelle, Pfefferstadt 33—35, Zimmer 4 schriftlich anzeigen.

Die für Mühlenfabrikate eingenommene Marken haben die Kolonialwarenhandlungen ihre Grosshändlern einzureichen, die sie der Verteilungsstelle weiterzugeben haben. Die übrigen vereinnahmten Marken sind den zuständigen Verteilungsstellen unverzüglich einzureichen.

Danzig, den 19. März 1920.

Der Magistrat.

Ważne dla właścicieli ziemskich, nieruchomości, restauracji, hoteli, kinematografów, adwokatów, posiadaczy samochodów itd. itd.

Wobec ukończenia wszelkich kontraktów ubezpieczenia od odpowiedzialności prawnej i od ognia z zagranicznymi Towarzystwami ubezpieczeń z dniem 10 kwietnia t.b. zaleca się wszystkim ubezpieczonym na nowe cele uniknięcia ewentualnych strat odpowiedzialności prawnej (Haftpflicht) i od ognia. Ponieważ jest niemożliwym z wszystkich odwiedzić, prosimy o nadesłanie starych swych polis od odpowiedzialności i od ognia celem ubezpieczenia się na drodze pisemnej. Takie prosimy o spieszne zgłoszenie się odpowiednich AGENTÓW, ponieważ w niektórych miejscowościach agenci jeszcze wolno.

Baltycki Bank Komisowy T. z o. p.
GDĄSK, Melzergasse 11/13^I Telefon 268—269.
Generalna reprezentacja: „VESTY“
 Banku wzajemnych ubezpieczeń na życie, od wypadków i odpowiedzialności państwowej w POZNANIU, i „POZNAŃSKIEGO BANKU UBEZPIECZEŃ“ od ognia.

Bilans pro 1919.

	Aktywa	Pasywa
Udziały		5 352,10
Koszty procesowe	238,88	
Weksle	261 439,00	
Depozyta		573 398,15
Fundusz rezerwowy		1 383,37
Rezerwa specjalna		177,43
Banki	295 272,69	
Utenżylja	300 00	
Akcje	2 000 00	
Effekta	10 692 00	
Gotówka	11 711,25	
Czysty zysk do dyspozycji Waln. Zebrania		1,342,77
	5 81 653,82	5 81 653,82

Członków przeszło na rok 1919
 Członków przystąpiło w r. 1919
 razem
 Członków wystąpiło w roku 1919
 Przechodzi na rok 1920 członków
 Kielno (Köln Wpr.), dnia 12 marca 1920. (787)

Bank Ludowy
 Zapisana Spółka z nieograniczoną poręba.
 ZARZĄD:
 Fr. Kustusz. J. Taube. T. Szmukała.

Biblioteka miejska.
 Począwszy od 28-go marca otwarta jest biblioteka miejska na razie każdy wtorek, środę i czwartek i to:
 a. Pokój do czytania, od 9—1 i 4—7,
 b. Wypożyczalnia od 11—1 i 4—7.
Dyrektor.

Tamto do sprzedania mój
pański DOM
 DOCHODOWY
 w najlepszym położeniu Wrzeszcza, (dom narożny przy zbiegu dwóch ulic), z pomieszczeniami o 3 i 4 pokojach.
 Zgłoszenia pod nr. 791 do Eksp. Gazety Gdańskiej

Dla Przychodzców z Ameryki
 Większa posiadłość w mieście powiatowym w pobliżu Bydgoszczy jest do nabycia z rak niemieckich. W posiadłość tej prowadzony był dotąd interes spedycyjny, zbożowy, artykułów budowlanych, sztucznych nawozów, skład kolonialny połączony z destylacją i wyzynykiem, z kompletnym urządzeniem, wielki zajazd największy na miejscu oraz zabudowania, spichlerze do tego oraz 2 męgi pięknego ogrodu. (784)
 Przy wpłacie zaliczki 60—80 marek polskich od zaraz na sprzedaż.
 Zgłoszenia i bliższych informacji udziela
Juljan Król, Wrzeszcz - Langfuhr
 Gołębia ulica nr. 4 (Taubenweg)

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
Julian Król
 Polska fabryka tabaki. Hurtownia tytoniu
 Gdańsk - Wrzeszcz
 Gołębia droga nr. 4.
 TELEFON nr. 2952
 Konto Bankowe: Bank Dyskontowy-Gdańsk poleca
„Legjonia“
 do nabycia DETALICZNIE: w firmie
A. Pokora, Pfefferstaedt nr. 19.
 XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

COMPAGNIE
General Transatlantique
 parowiec „MEXICO“
 Nowego Jorku
 przybywający z Gdańska
 przybywa do prawdopodobnie około 22 marca, (757 z ca. 800 pasażerami i ładunkiem towarów. Właściciele konosamentów dotyczących przesyłki towarów zechcą się zgłosić do firmy
WORMS i Sp.
 Gdańsk, Rynek Węglowy 7.
 Telefon 2626. Adres fotogr.: Worms.

Wielka Hurtownia Polska
Alimentaria t. z o. p. (584)
OSTRÓW, (Poznańskie)
 Artykuły kolonialne i spożywcze

AUKTION
 von etwa 200 jungen Halbblut-Pferden (3—6 Jährig)
 nebst Hengstmarkt
 am Donnerstag, d. 25. und Freitag, d. 26. März 1920
 in Danzig-Langfuhr, Husarenkaserne 2.
 Zeiteinteilung:
 Donnerstag, den 25. März
 1,45 Uhr nachm.: Vorführung sämtlicher Pferde an der Hand nebst Prämierung.
 4,30 Uhr nachm.: Hengstmarkt. Es kommen etwa 30 drei bis vierjährige west- und ostpreussische Hengsten der besten Zuchten zur Versteigerung.
 Freitag, den 26. März
 9 Uhr vorm.: Fortsetzung der Auktion (Versteigerung der Stuten und Wallache).
 Ein erheblicher Teil der Pferde hat bereits gearbeitet oder ist sonst in Gebrauch genommen.
 Besichtigung der Pferde in den Auktionshallungen am 25. März von 10 Uhr vorm. ab gestattet. Jedermann zur Auktion zugelassen. — Ausfuhr nach Deutschland und Polen gestattet. — Der Verkauf der Pferde erfolgt gegen Barzahlung in deutscher Währung. Schecks werden nur angenommen, wenn sie von Bankanstalten bestätigt sind.
 Eisenbahnwagen werden bereitgestellt, auch ist ein Expeditionsbüro am Platze.
 Auktionsverzeichnisse sind zum Preise von 2 Mk. an der Kasse erhältlich und etwa vom 20. März ab auch per Nachnahme durch die Geschäftsstelle in Danzig, Sandgrube 21, zu beziehen.
Westpr. Stutbuch-Gesellschaft für edles Halbblut.

AUTOMOBILE
 używane nowe stosowne do każdego celu.
Pierwszorzędne fabrykaty.
Ekspert. Telefon 295. Import.
Danziger Automobil - Fabrik
Stielow & Förster
 G. m. b. H. (109)

Stare żelazo i stare metale
 kupuje (91)
Carl Dantziger, Oliwa,
 Zoppoterstrasse 70.
 Pocztówka wystarczy. — Towar się odbiera.

Pracownia na miarę
 pod gwarancją dobrego leżenia porządnego wykonania.
Eugen Hasse - Gdańsk,
 Rynek Węglowy 14/16. Telefon 1854. (Kohlenmarkt) Narożnik Passage. 2560
 Ubrania dla panów i chłopców. Ubiory myśliwskie i sportowe. Skład materiałów niemieckich, angielskich i francuskich.

Wszelkie skóry
 kupuje, garbuje i zamienia surowe skóry na wygarbowane.
 Pocztówka wystarczy. 90
Carl Dantziger, Oliwa,
 Zoppoterstrasse 70. Telefon 58.

Przepisy, dotyczące wyborów

do Sejmu warszawskiego na Pomorzu.

Słowo przedwstępne.

A. Wybory odbędą się w niedzielę dnia 2 maja 1920 r.

B. Poleca się zachowanie niniejszego dodatku; z powodów bowiem technicznych, nie jest możliwe wydanie i rozesłanie tych przepisów w osobnej broszurze.

C. Przepisy poniższe zestawilem na podstawie:

1. warszawskiej ordynacji wyborczej z 28 listopada 1918 (zbiór praw nr. 18 z 6 grudnia),
2. zmian tejże ordynacji z 26 grudnia 1918 (zbiór praw nr. 21 z 26 grudnia 1918) i 8. lutego 1919 r. (zbiór praw nr. 14 z 8 lutego 1919),
3. ustawy o karach za przeciwdziałanie wyborom z 8 stycznia 1919 r. (zbiór nr. 5 z 15. stycznia 1919 r.),
4. ustawy co do wyborów z dalszych części był. zab. prusk. z dn. 1 sierpnia 1919 r. (zbiór praw nr. 65 z 14 sierpnia 1919 r.),
5. instrukcji z 1 marca 1920 r.,
6. dekretu Rady Ministrów z 12. marca 1920,
7. traktatu wersalskiego, zawartego przez mocarstwa sprzymierzone i stowarzyszone z Niemcami,
8. traktatu wersalskiego, zawartego przez główne mocarstwa sprzymierzone i stowarzyszone z Polską.

Przytaczając w przepisach poniższych te podstawowe rozporządzenia, używam następujących skrótów:

- do 1. — „ord.”
- do 2. — „zm 1” lub „zm. 2”
- do 3. — „ustawa 1”
- do 4. — „ustawa 2”
- do 5. — „instr.”
- do 6. — „dekret”
- do 7. — „traktat 1”
- do 8. — „traktat 2”.

D. Dniem zarządzenia wyborów jest dzień 12 marca 1920 r.; tego dnia bowiem ogłoszono wybory w dzienniku praw państwa (art. 15 ord.)

E. Pod Sądem Najwyższym rozumie się Sąd Najwyższy w Warszawie.

F. Treść poniższych przepisów jest następująca:

1. Okręgi wyborcze, podział posłów na poszczególne okręgi i siedziby Głównych Komisji Wyborczych — zob. pod liczbą 1,
2. organa wyborcze — zob. pod liczb. 2—7,
3. ogłoszenie co do wyborów, co do komisji wyborczych itd. — zob. pod liczbą 8,
4. czynne prawo wyborcze — zob. pod liczbami 9—14,
5. bierne prawo wyborcze — zob. pod liczbami 15—18,
6. spisy wyborców — zob. pod liczb. 19—27,
7. reklamacje — zob. pod liczbami 28—32,
8. zgłaszanie kandydatów poselskich — zob. pod liczbami 33—43,
9. głosowanie:
 - a) czas głosowania i przerwy w głosowaniu — zob. pod liczbą 44,
 - b) prawo przebywania w lokalu głosowania — zob. pod liczbami 45, 46,
 - c) spokój podczas głosowania — zob. pod liczbami 47—49,
 - d) sposób głosowania — zob. pod liczbami 50—54,
 - e) przepisy ogólne — zob. pod liczb. 55.
10. stwierdzenie wyniku głosowania w obwodzie głosowania, a więc stwierdzenie tego wyniku przez miejscową Komisję wyborczą — zob. pod liczbami 56—62,
11. stwierdzenie wyniku głosowania w całym okręgu wyborczym — zob. pod liczbami 63—68,
12. sprawdzenie ważności mandatów poselskich — zob. pod liczbami 69—71,

13. przepisy karne — zob. pod liczbą 72,
14. wzór protokołu z głosowania przed miejscową Komisją wyborczą — zob. liczbę 73,
15. kalendarzyk wyborczy — zob. pod liczbą 74.

Grudziądz (Hotel: Dwór Królewski),
dnia 13-go marca 1920.

Wacław Wyczyński,

zastępca generalnego komisarza wyborczego na Pomorze.

Okręgi wyborcze i podział posłów na poszczególne okręgi i siedziby głównych komisji wyborczych.

1. Pomorze podzielono na dwa okręgi wyborcze (ustawa 2. art. 2. i dekret); okręgi te obejmują poniżej podane powiaty, o ile one leżą w granicach Polski:

- a) pierwszy okręg obejmuje powiaty: pucki, wejherowski, gdański (wyżyny), kartuski, kościerski, tezewski, kwidzyński, starogardzki, chojnicki, człuchowski i złotowski z 9 (dziewięciu) mandatami i siedzibą głównej Komisji wyborczej w Kościerzynie,
- b) drugi okręg obejmuje powiaty: tucholski, świecki, chełmiński, toruński (miejski i wiejski), wąbrzeski, grudziądzki (miejski i wiejski), lubawski, brodnicki i nidborski z 11 (jedenastu) mandatami i siedzibą głównej komisji wyborczej w Grudziądzu.

Organa wyborcze.

2. Minister spraw wewnętrznych (ord. art. 18) kontroluje normalne powstanie i funkcjonowanie wszelkich komisji i udziela im instrukcji i komentarzy. Od postanowienia ministra przysługuje komisjom prawo odwołania się do sądu najwyższego (ord. art. 18).
3. Generalny komisarz wyborczy wzgl. jego zastępca, mianowany przez Radę ministrów (art. 6. ustawy 2.), wykonuje bezpośrednią kontrolę nad komisarzami wyborczymi (ord. art. 18).
4. Komisarz wyborczy, mianowany dla każdego okręgu wyborczego przez ministra spraw wewnętrznych, ma nadzór nad czynnościami wszelkich komisji swego okręgu (ord. art. 18), udziela informacji, wyjaśnia wątpliwości, dopilnowuje terminów, ma prawo przybywania na posiedzenia głównej komisji wyborczej i miejscowych komisji wyborczych i podaje przez pisma do wiadomości publicznej miejsce i godziny swego urzędowania (instr. do art. 18).
5. Na każdy okręg wyborczy mianuje Rada ministrów na wniosek zastępcy generalnego komisarza wyborczego (ord. art. 18 i ustawa art. 3):
 - a) Główną komisję wyborczą, składającą się z pięciu członków,
 - b) jej przewodniczącego i tegoż zastępcę. Zakres działalności Głównej komisji wyborczej podano poniżej pod liczbami 8, 31, 32, 42 i 43.
6. Miejscowe komisje wyborcze tworzy się na każdy obwód głosowania i składają się one:
 - z przewodniczącego,
 - z jego zastępcy i
 - z trzech członków.Wszystkich pięciu powołuje Główna komisja wyborcza (ord. art. 25). Zakres działalności miejscowych komisji wyborczych podano poniżej pod liczbami 19—24, 26, 27, 30, 31, 44—46, 50 i 53—63.
7. Wspólne przepisy, dotyczące głównych i miejscowych komisji wyborczych.
 - a) Do powzięcia uchwał wystarcza obecność trzech członków komisji (ord. art. 26).
 - b) Uchwały zapadają zwykłą większością głosów obecnych członków; w razie równości głosów rozstrzyga przewodniczący. (ord. art. 26 ust. 2)

e) jeden z członków komisji prowadzi protokół (ord. art. 27); każdorazowy protokół winni podpisać natychmiast członkowie komisji, obecni na zebraniu (ord. art. 27);

d) kandydatom na posłów nie wolno brać udziału w pracach komisji (ord. art. 28)

e) osoby, powołane na członków komisji wyborczych a uchylające się po przyjęciu wyboru od spełnienia swoich obowiązków bez usprawiedliwionej przyczyny, podpadają grzywnie do stu marek; skazanie po raz trzeci powoduje wykreślenie z listy członków komisji (ord. art. 29). Kary te nakłada Komisja główna (ord. art. 29);

f) członkowie komisji otrzymują dyety (ord. art. 30) i to:

aa) członkowie miejscowi 10 marek dziennie,

bb) członkowie zamiejscowi 15 marek dziennie i oprócz tego zwrot kosztów podróży; dyety płaci się tylko za dni rzeczywistej pracy w komisjach; odnośne rachunki sprawdzają i przesyłają przewodniczący Głównych komisji wyborczych zastępcy generalnego komisarza wyborczego w Grudziądzu (instr. do art. 30).

8. Główna komisja wyborcza ogłasza w swym okręgu wyborczym (tj. przez pisma lub afisze albo przez pisma i afisze) najpóźniej 20 dni po zarządzeniu wyborów (a więc najpóźniej 1-go kwietnia 1920 r.) (ord. art. 16):

a) dzień wyborów, godziny głosowania i liczbę posłów, którzy mają być wybrani,

b) miejsce, czas, sposób i ostatni termin zgłaszania kandydatur poselskich,

c) swój skład, swój lokal urzędowy i godziny swego urzędowania,

d) podział poszczególnych wsi, obszarów dworskich i miast na obwody głosowania; przytem dozwala się na łączenie dwóch lub więcej miejscowości w jeden obwód głosowania; liczba mieszkańców żadnego obwodu głosowania nie ma przekraczać 3000 (trzech tysięcy) (instr. do art. 13),

e) skład, lokal urzędowy i godziny urzędowania poszczególnych miejscowych komisji wyborczych.

Czynne prawo wyborcze.

9. Wyborcą jest każda osoba bez różnicy pici (a więc nie tylko mężczyźni lecz także niewiasty), która:

a) do dnia ogłoszenia wyborów (a więc do 11 marca 1920 włącznie) ukończyła 21 lat i oprócz tego

b) jest obywatelem Państwa Polskiego (co do ostatniego zobacz 10); pod obywatelstwem rozumie się przynależność państwową.

10. Obywatelami Państwa Polskiego są:

a) osoby narodowości polskiej — bez względu na to, gdzie się rodziły i bez względu na to, kiedy się sprowadziły do Polski;

b) mężatki, z domu narodowości niepolskiej, których mąż jest narodowości polskiej — bez względu na to, gdzie się rodziły;

c) wdowy i rozwódki, z domu narodowości niepolskiej, których ostatni mąż był narodowości polskiej — bez względu na to, gdzie się rodziły;

d) niepolacy, których rodzice w czasie ich urodzenia mieli stałe miejsce zamieszkania na terytorjach, przyznanych Polsce — bez względu na to, gdzie zamieszkują (traktat 2 art. 24);

e) wszystkie inne osoby narodowości niepolskiej tylko wtenczas (traktat 1 art. 91 i traktat 2 art. 3), jeżeli:

aa) sprowadziły się na terytorjum byleż dzielnicy pruskiej przed 2 stycznia 1908 (tysiąc dziewięćsetósmego) roku i oprócz tego
bb) mają stale miejsce zamieszkania na temże terytorjum.

11. Żadnemu obywatelowi Państwa Polskiego nie wolno być równocześnie obywatelem innego państwa; z tego wynika, że żadnej osoby, będącej obywatelem jakiegoś państwa po za Polską, nie wolno uważać za obywatela Państwa Polskiego i że w następstwie tego osobom takim nie przysługuje prawo głosowania i nie wolno ich umieszczać w spisie wyborców.

12. Ze względu na przepisy, podane pod liczbą 10, a dotyczące obywatelstwa polskiego, należy przy spisywaniu wyborców żądać we wszystkich przypadkach wątpliwych przedłożenia piśmiennych dowodów na to, że odnośna osoba jest obywatelem polskim.

13. Czynne prawo wyborcze nie przysługuje:

a) osobom, które w wyborach do Sejmu ustawodawczego brały już udział w innych okręgach wyborczych (instr. do art. 3);

b) wojskowym wszystkich stopni (ord. art. 4) i

c) osobom, pozbawionym sądownie praw obywatelskich (ord. art. 5); pozbawienia praw obywatelskich nie uwzględnia się (instr. do art. 5);

aa) jeśli zawyrokowały na nie sądy wojskowe niemieckie,

bb) jeśli karę tę wymierzono za przestępstwa polityczne.

14. Wyborcy wolno głosować:

a) tylko osobiście (ord. art. 8);

b) tylko w jednym okręgu głosowania (ord. art. 3),

c) tylko w tym okręgu głosowania, w którym mieszkał dzień przed zarządzeniem wyborów (a więc 11-go marca 1920 r.) (ord. art. 2); jeśli się zatem ktoś przeprowadził po 11 marca 1920 r. do innego obwodu głosowania, to głosuje tam, gdzie mieszkał 11-go marca 1920 r.

Bierne prawo wyborcze (wybieralność).

15. Wybieralni są wszyscy obywatele (wszystkie obywatelki) państwa polskiego, posiadający czynne prawo wyborcze (zob. 9. 10. 12 i 13), niezależne od miejsca zamieszkania z tą odmianą, że wojskowi są wybieralni (ord. art. 7).

16. Nie mogą być wybrani:

a) urzędnicy państwowi władz administracyjnych, skarbowych i sądowych w tych okręgach wyborczych, na które rozciąga się ich działalność służbowa (ord. art. 8, ustęp 1);

b) komisarze wyborczy i członkowie komisji wyborczych w okręgach ich urzędowania (instr. do art. 8).

Przepis pod a) nie dotyczy urzędników władz centralnych i wojskowych, należących do władz centralnych (ord. art. 8 ustęp 2).

17. O prawie wybieralności (tj. o tem, czy ktoś może być na posła wybranym), nie rozstrzygają ani komisje wyborcze ani komisarze, lecz Sejm wzgl. Sąd najwyższy (instr. do art. 7).

18. Platni urzędnicy państwowi oraz wojskowi zostają, o ile wogóle są wybieralnymi, z chwilą wyboru zwolnieni ze swych czynności służbowych na czas trwania mandatu i nie otrzymują za ten czas poborów, związanych z ich urzędem (ord. art. 9, ustęp 1). Przepis ten nie dotyczy ministrów, podsekretarzy stanu i profesorów wyższych uczelni (ord. art. 9 ustęp 2).

Spisy wyborców.

19. W 20 dniach od zarządzenia wyborów (a więc najpóźniej 1. kwietnia rb.) soltysi wzgl. naczelnicy obszarów dworskich wzgl. magistraty:

a) sporządzają spis tych obywateli, który podług przepisów, podanych powyżej pod liczbami 9, 10, 11 i 13 są uprawnieni do głosowania i zarazem dnia 11. marca 1920 zamieszkiwali w odnośnej miejscowości (ord. art. 31); osób z jakiegokolwiek powodu (np. z powodu nieposiadania obywatelstwa polskiego lub z powodu utraty praw obywatelskich) nieposiadających prawa głosowania, nie umieszcza się

w tym spisie (instr. do art. 31);

b) przesyła spis powyższy miejscowej komisji wyborczej (ord. art. 32).

20. Tam, gdzie soltysi, naczelnicy obszarów dworskich lub magistraty nie zajmą się sporządzaniem spisu wyborców, mogą to wykonać miejscowe komisje wyborcze bądź to same, bądź to przez osoby trzecie. Poza tem wolno w takich przypadkach innym osobom dokonać tej pracy.

21. W celu łatwiejszego wyszukania wyborców przy głosowaniu ma się spis wyborców ustawić w porządku alfabetycznym: dzieje się to w ten sposób, że dla każdej litery alfabetu lub dla kilka liter razem pozostawia się odpowiednio wielkie próżne miejsce i następnie wpisuje się w próżne miejsce nazwiska wyborców, zaczynające się od odnośnej litery.

W miejscowościach, w których tworzy się obwody głosowania podług ulic, wolno spisywać wyborców nie w alfabetycznym porządku lecz wedle ulic i numeru domów; jeżeli zachodzą zabudowania, mieszczące pokaźną ilość wyborców, wtenczas poleca się wyborców, mieszkających w takim zabudowaniu, spisać w porządku alfabetycznym.

22. Spis wyborców winien być podpisany przez sporządzającego go.

23. Oprócz spisu, podanego pod liczbą 19, należy wygotować spis tych mieszkańców, którzy z powodu utraty praw obywatelskich nie mają prawa głosowania (ord. art. 31).

24. Spisy wyborców, sporządzone w języku niemieckim, są ważne.

25. Koszty, sporządzenia spisów wyborców ponosi odnośne miasto wzgl. odnośna wieś wzgl. odnośny obszar dworski (instr. do art. 87).

26. W czasie do 25. dnia od zarządzenia wyborów włącznie (a więc najpóźniej 6. kwietnia 1920). Miejscowa Komisja Wyborcza (ord. art. 33, 34, 35, ustęp 1):

a) bada spisy, mając przytem prawo tak zażądania materjałów, na których podstawie sporządzono spisy jakoteż wszelkich innych wyjaśnień,

b) ustala spisy wyborców,

c) wygotowuje drugi ich egzemplarz,

d) zawierzytelnie swemi podpisami zgodność obu egzemplarzy (instr. do art. 35),

e) przesyła jeden egzemplarz spisu Głównej Komisji Wyborczej.

27. Równocześnie z przesyłką, podaną pod liczbą 26 e, wyklada miejscowa komisja wyborcza zatrzymane u siebie egzemplarze spisów wyborczych w swoim lokalu urzędowym przez dni pięć po 8 godzin dziennie, (a więc w czasie od 7-go do 11-go kwietnia włącznie) do przeglądania (ord. art. 35 ustęp 2).

O prawie i możliwości przeglądania spisu wyborców należałoby powiadomić wyborców przez pisma lub afisze.

O reklamacjach.

28. Spisy wyborców wolno zmienić tylko w skutek reklamacji.

29. Każdemu obywatelowi przysługuje prawo wnoszenia reklamacji przeciwko spisowi wyborców tak o wykreślenie jako też o wpisanie w niego siebie lub kogokolwiek-bądź (ord. art. 36).

Reklamacje należy poprzeć dowodami (ord. art. 36) i wnosi się je do Miejscowej Komisji Wyborczej piśmiennie lub ustnie do protokołu (ord. art. 37).

Reklamacje uważa się za poufne (ord. art. 37).

Bezimiennych reklamacji nie uwzględnia się (ord. art. 37).

30. Miejscowa Komisja wyborcza:

a) zawiadamia nazajutrz po otrzymaniu reklamacji piśmiennie osoby, których wykreślenia zażądano; w zawiadomieniu należy zaznaczyć, że osoby, których wykreślenia zażądano, mogą w przeciągu trzech dni od dnia wręczenia zawiadomienia wnieść obronę (przeciwreklamację) na ręce Miejscowej Komisji Wyborczej (ord. art. 39),

b) rozstrzyga o reklamacjach w przeciągu trzech dni (ord. art. 40) i

c) donosi o swej uchwale w tym samym czasie tak osobie, która założyła reklamację, jako też osobie, której reklamacja dotyczy,

31. Od postanowień Miejscowej Komisji Wyborczej wolno się odwołać do Głównej Komisji Wyborczej i to w przeciągu 48 godzin od doręczenia uchwały. Odwołanie wnosi się do Miejscowej Komisji Wyborczej piśmiennie lub do protokołu (ord. art. 40). Następnie przesyła Miejscowa Komisja Wyborcza wszystkie odnośne papiery Głównej Komisji Wyborczej.

32. W razie odwołania, wzmiankowanego pod liczbą 31, Główna Komisja Wyborcza (ord. art. 41):

a) bada spisy, protesty, reklamacje i przeciwreklamacje,

b) ustala spisy wyborców i

c) podpisuje i przesyła je najpóźniej 39. dnia po zarządzeniu wyborów (a więc najpóźniej 20. kwietnia 1920) odnośnej Miejscowej Komisji Wyborczej. Następnie uzgadnia Miejscowa Komisja Wyborcza drugi egzemplarz spisu wyborców z egzemplarzem, nadesłanym jej przez Główną Komisję Wyborczą. Główna Komisja Wyborczej wolno tylko na podstawie reklamacji zmienić spis wyborców, zatwierdzony przez Miejscową Komisję Wyborczą (instr. do art. 35).

Przeciw orzeczeniom Głównej Komisji Wyborczej wolno się zwrócić do Sądu Najwyższego tylko z powodu przekroczenia prawa (ord. art. 42).

Zgłaszanie kandydatur poselskich.

33. Kandydatury poselskie należy zgłaszać do przewodniczącego Głównej Komisji Wyborczej, najpóźniej 34 (trzydziestego czwartego dnia od zarządzenia wyborów (a więc najpóźniej 15. kwietnia 1920 r.) (ord. art. 43 i instr. do art. 43).

34. W zgłoszeniu należy:

a) wymienić kandydatów w porządku następstwa, w jakim w danym razie wybrani mają wchodzić do Sejmu (ord. art. 48),

b) podać imię, nazwisko, zawód, wiek i miejsce zamieszkania każdego kandydata (ord. art. 49).

35. Jedna i ta sama osoba może być kandydatem w kilku okręgach wyborczych (ord. art. 50).

36. Ilość kandydatów, zgłoszonych przez jedną grupę wyborców, może być większa od ogólnej ilości mandatów danego okręgu (instr. do art. 48); poleca się nawet podawać większą ilość kandydatów; w przeciwnym bowiem razie mogłoby się zdarzyć, że odnośna grupa pozostałaby bez swego przedstawiciela w Sejmie, gdyby osobistości, wymienione na jej liście nie mogły lub nie chciały być posłami.

37. Każde zgłoszenie winno być podpisane łącznie (tj. na jednym wspólnym piśmie) lub na poszczególnych deklaracjach co najmniej przez pięćdziesięciu wyborców, zamieszkałych w okręgu wyborczym (ord. art. 44).

38. W razie stwierdzenia przez Główną Komisję Wyborczą, iż z pośród osób, które podpisały zgłoszenia listy kandydatów, mniej niż pięćdziesiąt jest wciągniętych w spisy wyborców, wolno następnie przyjąć brakujące podpisy.

39. Zgłaszający listę kandydatów winni wskazać swego pełnomocnika, uprawnionego do składania w imieniu grupy oświadczeń jedynie w sprawie wad zgłoszenia (ord. art. 46). Pełnomocnikowi nie wolno ani cofnąć listy kandydatów ani czynić żadnych zmian; to wszystko mogą tylko czynić wyborcy, podpisani na zgłoszeniu (instr. do art. 46).

40. Stwierdzenie nieważności poszczególnych kandydatur nie unieważnia listy (instr. do art. 52).

41. Grupy wyborców, które zgłosiły listy kandydatów, mogą przez swoich pełnomocników, wyraźnie do tego w zgłoszeniu uprawnionych, oświadczyć najpóźniej 37 dnia od zarządzenia wyborów (a więc najpóźniej 18 kwietnia 1920 r.), że tworzą związek wyborczy (ord. art. 47 i instr. do art. 47); odnośne grupy wyborcze będą wtenczas miały wobec innych grup prawa jednej grupy, a zgłoszenia ich będą stanowiły jedno zgłoszenie (ord. art. 47).

42. Główna Komisja Wyborcza:

a) oznacza listy kandydatów numerami bieżącymi w kolejnym porządku ich zgłoszenia (ord. art. 45); przytem należy pominąć dziewiątkę w celu uniknięcia trudności w odróżnianiu jej od szóstki (instr. do art. 45),

- b) bada zgłoszenia i oświadczenia (ord. art. 51),
- c) zawiadamia o dostrzeżonych brakach i wadach właściwego pełnomocnika najpóźniej 38 dnia od zarządzenia wyborów (a więc najpóźniej 19 kwietnia 1920 r.) (ord. art. 51 i instr. do art. 51),
- d) wyznacza termin do usunięcia tych braków i wad; jeżeli braków lub wad nie usunie się w trzech dniach włącznie (a więc najpóźniej 22 kwietnia 1920), Główna Komisja Wyborcza stwierdza nieważność zgłoszenia w całości albo nieważność kandydatów, których dotyczą wady (ord. art. 52);
- e) ogłasza najpóźniej 23 kwietnia 1920 w piśmie publicznym i na afiszach wyborczych listy kandydatów z podaniem bieżących numerów, w jakie je przy ich zgłoszeniu zaopatrzone (ord. art. 45 i 54 i instr. do art. 54); przy ogłoszeniu wolno wymienić proponujące stronnictwa lub ugrupowania, jeżeli je podano w zgłoszeniu; w ogłoszeniach należy podać imię, nazwisko, zawód i miejsce zamieszkania każdego z kandydatów (instr. do art. 45).

43. W razie zgłoszenia w terminie przepisany tylko jednej listy kandydatów, dalej w razie zgłoszenia więcej list z ogólną ilością kandydatów nie większą od ilości posłów, przypadającej na dany okręg, — nie odbywa się głosowanie, lecz Główna Komisja Wyborcza ogłasza bez wszystkiego, że wybranymi są kandydaci zgłoszeni. W tym przypadku nie potrzeba ogłoszenia listy kandydatów, przewidzianego powyżej pod liczbą 42.

Głosowanie.

44. Czas głosowania i przerwy w głosowaniu.
- a) Głosowanie rozpoczyna się o godz. 8 rano i trwa bez przerwy do godz. 10 wieczorem (ord. art. 55);
- b) Głosowania raz rozpoczętego nie wolno przerywać. Gdyby wskutek siły wyższej czynności wyborcze były wręcz uniemożliwione, Komisja Wyborcza może przedłużyć głosowanie o kilka godzin lub odroczyć do dnia następnego (ord. art. 57).
- c) W razie przerwania głosowania — winna Komisja Wyborcza opieczętować akta wyborcze i urnę wyborczą i przechować je pod osobistą odpowiedzialnością przewodniczącego (ord. art. 58).

Prawo przebywania w lokalu wyborczym.

45. Prawo przebywania w lokalu wyborczym podczas głosowania przysługuje (ord. art. 62):
- a) członkom Komisji Wyborczych,
- b) poszczególnym wyborcom tylko podczas oddawania głosu,
- c) przedstawicielom grup wyborczych, zgłoszonym przez pełnomocników z pośród miejscowych wyborców po jednym do każdej miejscowej komisji wyborczej; na żądanie pełnomocnika wystawia Główna Komisja Wyborcza przedstawicielom grup wyborczych legitymację, stwierdzającą ich prawo do reprezentowania swoich grup w lokalu wyborczym w dniu głosowania (instr. do art. 62).
46. Osoby, któreby zakłócały spokój albo agitowały, wolno przewodniczącemu usunąć z lokalu wyborczego; w razie zaś usiłowania ponownego wejścia, wolno przewodniczącemu skazać je na grzywnę do stu marek (ord. art. 61). Przedstawiciela grup wyborczych może Miejskowa Komisja Wyborcza w podobnych przypadkach wydaląć z lokalu wyborczego dopiero po bezskuteczności poprzedniego upomnienia. Fakt wydalenia musi się zaznaczyć w protokole (ord. art. 63).

Spokój podczas głosowania.

47. W czasie głosowania nie wolno ani w lokalu wyborczym, ani w budynku, w którym się ten lokal znajduje, ani też na ulicy lub na placu przed wejściem do budynku w promieniu stu metrów, wygłaszać przemów do wyborców lub w jakikolwiek sposób agitować (ord. art. 64).
- Ponieważ tak polecenie jako też rozdzielanie karteczek do głosowania jest rodzajem agitacji, przeto nie należy polecać lub rozdzielać kartek do głosowania ani w budynku, w którym znajduje się lo-

kal wyborczy ani w obrębie stu metrów przed wejściem do tego budynku.

48. W razie, gdyby tłumne zgromadzenie się publiczności tamowało wyborcom dostęp do budynku lub do lokalu wyborczego, przewodniczący komisji poczyni potrzebne zarządzenia, by zapewnić wyborcom swobodny dostęp (ord. art. 65).
49. W celu wykonania zarządzeń przewodniczącego, oddana będzie do jego rozporządzenia straż w odpowiedniej sile (ord. art. 66).

Sposób głosowania.

50. Głosowanie odbywa się w sposób następujący:
- Wyborca, wchodząc do lokalu wyborczego, udaje się do stołu, przy którym siedzi Miejskowa Komisja Wyborcza i wymienia swe nazwisko; po sprawdzeniu przez członka, prowadzącego protokół, czy nazwisko wyborcy znajduje się w spisie wyborców, otrzymuje wyborca kopertę do głosowania, wkłada w nią kartę i po zaklejeniu wręcza ją przewodniczącemu komisji; przewodniczący, sprawdzwszy stempel na kopercie, wrzuca ją do urny wyborczej; jednocześnie inny członek komisji notuje obok nazwiska wyborcy, że tenże głos swój już oddał, poczem wyborca oddala się z sali (ord. art. 70).
51. Chorem i kaleką, stawającym w lokalu wyborczym osobiście, wolno posługiwać się przy oddaniu głosu pomocą innych osób (instr. do art. 6).
52. Na kartach do głosowania podaje się tylko numer listy kandydatów, na którą się chce głosować.
53. Przewodniczący nie przyjmuje karty do głosowania, którąby wyborca pragnął oddać bez włożenia jej do koperty urzędowej; również nie przyjmuje się kopert, oznaczonych jakimkolwiek znakiem oprócz stempla urzędowego (ord. art. 72).
54. Przewodniczący Komisji Wyborczej może żądać od osoby głosującej dokumentów w celu ustalenia jej tożsamości; od decyzji przewodniczącego można odwołać się do Miejskowej Komisji Wyborczej, która orzeka ostatecznie (ord. art. 68). W razie niejednomyslności orzeczenia, należy niejednomyslność wnieść do protokołu. Zarzuty co do tożsamości osoby wnosi się ustnie lub piśmiennie, ale tylko dopóty, dopóki osoba, o którą chodzi, nie oddała głosu (ord. art. 68).

Przepisy ogólne.

- a) Przed rozpoczęciem głosowania komisja i przedstawiciele grup wyborczych powinni się przekonać, czy urna jest próżna. Od tej chwili aż do skończenia głosowania, urny w żadnym razie nie wolno otwierać (ord. art. 67).
- b) Od chwili rozpoczęcia głosowania aż do chwili zakończenia winno być w lokalu wyborczym obecnych bez przerwy co najmniej trzech członków Miejskowej Komisji Wyborczej (ord. art. 56).
- c) W razie gdyby w dniu lub podczas głosowania okazało się, że komisja miejscowa nie może się zebrać w liczbie przynajmniej trzech, przewodniczący komisji miejscowej powoła dla jej uzupełnienia z pośród obecnych osób dwóch wyborców (najmłodszego i najstarszego), umiejscowiając ich i pisząc. To należy zaznaczyć w protokole (instr. do art. 56).
- d) Przewodniczącemu komisji i członkowi komisji, wybranemu do pisania protokołu, nie wolno równocześnie oddalić się z lokalu wyborczego (ord. art. 56 ustęp 2).
- e) Z uderzeniem godziny dziesiątej wieczorem przewodniczący nakazuje zamknięcie lokalu wyborczego. Odtąd mogą głosować tylko wyborcy, którzy jeszcze przed uderzeniem godziny dziesiątej znajdowali się w lokalu wyborczym (ord. art. 73).
- f) Po ukończeniu głosowania ogłasza przewodniczący, że głosowanie jest ukończone — miesza koperty, złożone do urny wyborczej i liczy je, nie otwierając ich.
- Jednocześnie ustala się na podstawie notatek na spisie wyborców ilość osób, które głosowały.

Gdyby liczba ta mimo kilkukrotnego liczenia różniła się od liczby kopert, wyjętych z urny, należy to w protokole zaznaczyć, podając okoliczności, mogące wyjaśnić przyczynę niezgodności (ord. art. 74).

- g) Protokół głosowania winno się spisać podług wzoru, podanego pod liczbą 73 (ord. art. 59).

Stwierdzenie wyniku głosowania w obwodzie głosowania a więc stwierdzenie tego wyniku przez Miejskową Komisję Wyborczą.

56. Natychmiast po ukończeniu głosowania przystępuje komisja do obliczenia głosów, oddanych na poszczególne listy kandydatów (ord. art. 75).
57. Nieważne są (ord. art. 76):
- a) karty do głosowania, włożone do kopert, niezaopatrzonych w stempel Główniej Komisji Wyborczej (instr. do art. 70); koperty te dostarcza Główna Komisja Wyborcza Miejscowym Komisjom Wyborczym (instr. do art. 70).
- b) karty do głosowania, włożone do kopert, oznaczonych w sposób, odróżniający je od innych kopert,
- c) karty do głosowania, nie wykazujące żadnego numeru listy kandydatów,
- d) karty do głosowania, zawierające oprócz jednego numeru listy kandydatów jeszcze inne dodatki, np. kilka rozmaitych numerów list kandydatów — nazwisko lub nazwiska kandydatów — nazwiska wyborcy lub inne nazwiska — jakiegokolwiek inne dodatki itp. (instr. do art. 69),
- e) karty do głosowania, któreby w większej ilości znajdowały się w jednej i tej samej kopercie; także wtenczas, gdyby wszystkie karty brzmiały na jedną i tę samą listę kandydatów (instr. do art. 76).
58. Numery na kartach głosowania mogą być drukowane, hektografowane, pisane ołówkiem, piórem lub na maszynie — dalej wolno numery wypisać cyframi arabskimi lub rzymskimi albo literami (instr. do art. 69).
- Dodatki, umieszczone przy numerze listy jak „No“ — „Numer“ — „lista No“ — „głosuję na listę“ itp. — nie unieważniają karty (instr. do nr. 69).
59. O nieważności kart stanowi Miejskowa Komisja Wyborcza. Tę nieważność sprawdza Główna Komisja Wyborcza; orzeczenie Główniej Komisji Wyborczej podlega w razie wniesienia protestu przeciw wyborowi posłów rozpatrzeniu przez Sąd Najwyższy (ord. art. 77).
60. Karty do głosowania, unieważnione przez Miejskową Komisję Wyborczą, należy oznaczyć numerami bieżącymi, włożyć w należące do nich koperty i wraz z kopertami dołączyć do protokołu (ord. art. 78 instr. do art. 78).
- Kart do głosowania, uznanych za ważne, nie potrzeba wkładać w koperty (instr. do art. 78).
61. Protokół winni podpisać wszyscy członkowie Miejskowej Komisji Wyborczej, jakoteż przedstawiciele poszczególnych grup wyborców, o ile byli obecni przy zakończeniu głosowania.
- Każdy członek komisji, uważający protokół za niezgodny z rzeczywistością, ma prawo poddyktowania swego oświadczenia do protokołu lub załączenia tego oświadczenia (ord. art. 79).
62. Protokół z załącznikami, a dalej
- a) z unieważnionymi kartami do głosowania, włożonymi stosownie do przepisu pod liczbę 60 w odrębne koperty,
- b) z ważnymi kartami do głosowania, wyjętymi z kopert,
- c) z kopertami, odnoszącymi się do ważnych kart do głosowania
- należy po starannem zapieczętowaniu i ostemplowaniu przesłać Główniej Komisji Wyborczej (ord. art. 79 i instr. do art. 79).
- Stwierdzenie wyniku głosowania w całym okręgu wyborczym.**
63. Odrębne posiedzenie Główniej Komisji Wyborczej odbywa się najpóźniej trzeciego dnia po głosowaniu (a więc najpóźniej 5 maja 1920 r.) (ord. art. 80).
64. O miejscu i czasie tego posiedzenia zawiadamia przewodniczący Komisji względnie

jego zastępcę przynajmniej 24 godzin przedtem tak członków komisji, jako też pełnomocników grup wyborczych (ord. art. 80).

65. Główna Komisja Wyborcza:

- oblicza głosy, oddane na poszczególne listy kandydatów (ord. art. 81),
- rozdziela mandaty poselskie między poszczególne listy (ord. art. 81); nie podaje tutaj sposobu, w jaki się obrachowuje, ilu posłów przypada na poszczególne listy kandydatów, gdyż obrachowania tego dokonują tylko Główne Komisje Wyborcze; sposób tego obrachowywania podał minister w swej instrukcji z dnia 1. marca 1920, do art. 47 ord.; instrukcję tę otrzymują wszyscy członkowie Głównych Komisji Wyborczych; pozatem na życzenie prześle ją każdemu,
- spisuje z czynności swej protokół; w protokole należy umieścić wszystkie obliczenia, dokonane przy obrachowywaniu głosów (ord. art. 82).

66. Przewodniczący Głównej Komisji Wyborczej wzgl. jego zastępcę:

- ogłasza (po ustaleniu treści protokołu, podanego pod liczbą 65) wynik głosowania (ord. art. 83),
- podaje wynik ten do publicznej wiadomości w dzienniku miejscowym lub w inny sposób, używany w tej miejscowości (ord. art. 83),
- wystawia bezzwłocznie dla każdego z wybranych posłów list wierzitelny, zawierający (ord. art. 84): nazwę okręgu wyborczego, dzień wyborów, wreszcie imię, nazwisko, zawód, miejsce zamieszkania i wiek wybranego. Listy wierzitelne podpisują wszyscy obecni członkowie Głównej Komisji Wyborczej (ord. art. 84).

67. Następnie odczytuje się uzupełniony protokół i podpisują go wszyscy obecni członkowie Głównej Komisji Wyborczej (ord. art. 85). Odpis tego protokołu, uwierzytelniony przez przewodniczącego Głównej Komisji Wyborczej, przesyła tenże Naczelnikowi kancelarii izby poselskiej (ord. art. 86 ustęp 2).

68. Oryginał protokołu wspólnie:

- z aktami Miejscowych Komisji Wyborczych,
- z aktami Głównej Komisji Wyborczej,
- z ważnemi i unieważnionemi (oddzielnie spakowanemi) kartami do głosowania

należy opakować w papier, opieczętować, ostemplować, opatrzyć napisem, oznaczającym zawartość, i odesłać do pierwszego prezesa Sądu Najwyższego (ord. art. 86 ustęp 1 i instr. do art. 86). Przez „akta“ należy rozumieć: archiwum Głównej Komisji Wyborczej, protokoły, obydwa egzemplarze spisów wyborców, wszystkie koperty, także unieważnione i całą korespondencję (instr. do art. 86).

Sprawdzenie ważności mandatów poselskich.

69. W ciągu dni czterestu po ogłoszeniu wyniku głosowania przez Główną Komisję Wyborczą, względnie jej przewodniczącego, wolno każdemu obywatelowi wnieść protest przeciw wyborowi; protest należy wnieść w dwóch egzemplarzach na ręce przewodniczącego Głównej Komisji Wyborczej (ord. art. 88).

70. Przewodniczący Głównej Komisji Wyborczej ogłasza w dzienniku urzędowym Państwa i w dzienniku miejscowym o wniesieniu protestu i wyznacza dziesięciodniowy termin do wnoszenia zarzutów przeciwko treści protestu.

Podczas tych dziesięciu dni wolno każdemu wyborcy przeglądać protest w lokalu Głównej Komisji Wyborczej i czynić z niego odpisy.

Po upływie owych dziesięciu dni przesyła się jeden egzemplarz protestu wraz z zarzutami do Sądu Najwyższego, drugi egzemplarz zaś do kancelarii sejmu (ord. art. 89).

71. O ważności wyborów zaprotęstowanych rozstrzyga Sąd Najwyższy (ord. art. 90); o ważności wszystkich innych wyborów — sejm (art. 96 ord.).

Przenisły karne.

72. Pod dniem 8 stycznia 1919 r. wydał rząd Warszawski dekret, dotyczący postano-

wień karnych, za przeciwdziałanie wyborom do sejmu; dekret ten ogłoszono w „Dzienniku Praw“ No. 5 z dnia 13. stycznia 1919 r.

Protokół głosowania.

W obwodzie głosowania
okręgu wyborczego
Działo się dnia r.
w lokalu miejscowej Komisji wyborczej w
Obecni członkowie Komisji wyborczej:
Przewodniczący:
Prowadzący protokół:
Członkowie:

Mąż zaufania
Przy udziale przedstawicieli grup wyborczych

Otwarcie głosowania nastąpiło o godzinie 8-ej rano.

W trakcie głosowania usunięto przedstawicieli grup wyborczych

z powodu

w trakcie obliczania głosów usunięto

z powodu

Głosowanie przerwano z powodu

na czas od do

Głosowanie skończono o godz. wieczorem.

Ilość głosujących wyborców wynosiła

Ilość kartek znalezionych w urnie

Niezgodność ilości głosujących kartek głosowania tłumaczy się

Kartek unieważniono

W tem z powodu wad koperty Nr.

Przypadło kartek:

Na listę 1

Na listę 2

Na listę 3

Obliczanie głosów skończono o godz.

Podpisy.

Przewodniczący Komisji miejscowej

Prowadzący protokół

Członkowie

Przedstawiciele grup wyborczych

Kalendarzyk wyborczy.

A. Co do wyborów i co do komisji wyborczych:

12. 3. 20. dzień zarządzenia wyborów,

1. 4. 20. upływa dla Głównej Komisji Wyborczej termin ogłoszenia (zobacz pod liczbą 8):

a) dnia wyborów,

b) godzin głosowania,

c) ilości posłów,

d) terminu zgłaszania kandydatur poselskich,

e) swego akladu, swego lokalu urzę-

dowego i godzin swego urzędowania,

f) podziału okręgu wyborczego na obwody głosowania,

g) składu, lokalu urzędowego i godzin urzędowania miejscowych komisji wyborczych.

Głównym Komisjom wyborczym wolno ogłosić to wszystko i przed 1. kwietnia 1920 r.,

2. 5. 20. dzień wyborów,

5. 5. 20. upływa dla Głównej komisji wyborczej termin ustalenia wyniku głosowania (zob. pod liczb. 63—66),

B. Co do spisu wyborców:

1. 4. 20. upływa dla sołtysów, naczelników obszarów dworskich i magistratów termin (zob. pod liczbą 19):

a) sporządzenia spisu wyborców,

b) przesłania tego spisu miejscowej komisji wyborczej.

Tak jedno jak i drugie wolno załatwić wcześniej; poleca się nawet bardzo, by prace te wykonano jak najwcześniej.

6. 4. 20. upływa dla miejscowych komisji wyborczych pięciodniowy termin (zob. pod liczbą 26):

a) badania i ustalenia spisu wyborców, otrzymanego od sołtysów itd.,

b) sporządzenia drugiego egzemplarza otrzymanych spisów,

c) przesłania jednego egzemplarza Głównej komisji wyborczej.

Sporządzenie drugiego egzemplarza wszystkich spisów wyborców zajmie niewątpliwie więcej czasu; w żadnym razie nie potrzeba się trzymać przepisanych pięciu dni lecz wolno i poleca się wykonać tę pracę jaknajprędzej; im wcześniej otrzyma miejscowa komisja wyborcza od sołtysów pp. spisy wyborców, tem wcześniej może się załadować z pracami tutaj podanymi.

Najpóźniej od

7. 4. — 11. 4. 20. są wyłożone spisy wyborców w lokalu miejscowej komisji wyborczej do przejrzania (zob. pod liczbą 27).

14. 4. 20. upływa trzydniowy termin wnoszenia przeciwręklamacji (zob. pod liczbą 30 a),

17. 4. 20. upływa dla miejscowej komisji wyborczej termin rozstrzygania o reklamacjach (zob. pod liczbą 30 b),

18. i 19. 4. 20. dozwolone odwołanie się w sprawie reklamacji do Głównej komisji wyborczej (zob. pod liczb. 31),

20. 4. 20. upływa dla Głównej komisji termin zwrotu spisów wyborczych miejscowym komisjom wyborczym (zob. pod liczbą 32).

C. Co do kandydatur poselskich:

15. 4. 20. upływa termin zgłoszenia kandydatur (zob. pod liczbą 33),

18. 4. 20. upływa termin oświadczenia Głównej komisji wyborczej, że tworzy się związek wyborczy (zob. pod liczbą 41),

19. 4. 20. upływa dla Głównej komisji wyborczej termin zawiadamiania o wadach i brakach list kandydatów (zob. pod liczbą 42 c),

22. 4. 20. upływa termin usunięcia wad i braków (zob. pod liczbą 42 d),

23. 4. 20. upływa dla Głównej komisji wyborczej termin ogłoszenia w piśmie publicznych i na afiszach kandydatur poselskich (zob. pod liczbą 42 e).

Wacław Wyczyński,

zastępca generalnego komisarza wyborczego na Pomorze.

Członkami Wiktora Kulerańskiego w Grudziądzu.